

TEATR WIELKI

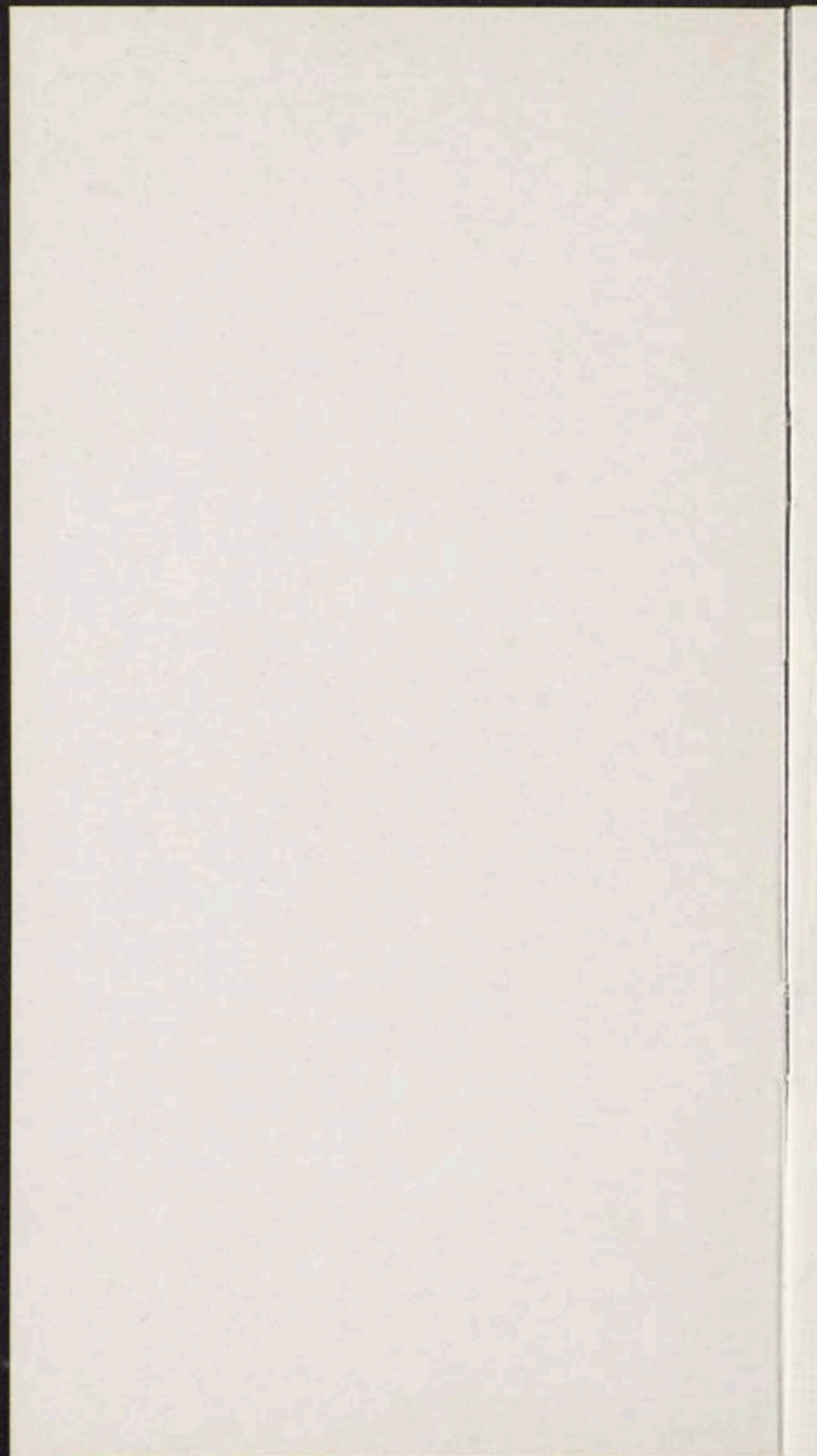
W ŁODZI

Cyfrowe Muzeum Teatru Wielkiego w Łodzi

Wolfgang Amadeus Mozart

WESELE FIGARA

Dyrektor naczelny
SŁAWOMIR PIETRAS

Wolfgang Amadeus Mozart

WESELE FIGARA

(Le nozze di Figaro)

Opera w czterech aktach
Libretto — LORENZO DA PONTE
wg Beaumarchais
Przekład — Aleksander Rymkiewicz

Często różne osoby zadają mi pytanie, jakie dzieło operowe uważam za najwybitniejsze. Trudny problem. Łatwiej byłoby odpowiedzieć, gdyby chodziło o dzieło ulubione, najczęściej słuchane czy oglądane, ale najwybitniejsze? Przy pełnym subiektywizmie wyrażanych tu poglądów zaryzykuję, że dla mnie najwybitniejszym dziełem operowym powstałym na przestrzeni dziejów tego gatunku od Monteverdiego do Pendereckiego jest „Wesele Figara”. Wśród ewentualnych oponentów tego rodzaju postawy mogą znaleźć się nawet entuzjaści samego Mozarta. Wielu spośród nich stawia wyżej „Don Giovanniego”, a są i tacy, którzy ponad wszystko uwielbiają „Czarodziejski flet”. Nie zamierzam agitować nikogo za swoim poglądem. Powiem tylko, że trudno z czymkolwiek innym porównać geniusz muzycznej charakterystyki postaci, mistrzostwo ansamblów, trafność rozwiązań komediowych, zwartość przebiegu muzyczno-scenicznego stwarzającego atmosferę musującej radości, wzruszającego piękna, zróżnicowanych nastrojów i poczucie wszechogarniającego szczęścia.

Moje najukochańsze dzieło operowe wziął w swe ręce Adam Hanuszkiewicz, bowiem kreowanie sceniczne „Wesela Figara” to zadanie dla ludzi wybitnych.

Zaczynamy, czekają nas przeżycia doprawdy niezwykłe...

Kawonin Pietras

On jest za szczery, mało aktywny, zbyt łatwo go nabrać, zbyt mało troszczy się o środki, które mogą prowadzić do kariery. Tutaj [Paryż], aby się wybić, trzeba być przebiegłym, przedsiębiorczym, śmiałym. Pragnąłbym dla jego szczęścia, żeby miał o połowę mniej talentu, a dwa razy więcej zręczności w postępowaniu z ludźmi; wtedy bym się nie martwił.

Melchior Grimm — 1778

Gdybym mógł każdemu miłośnikowi muzyki wpoić uwielbienie dla niedoścignionych prac Mozarta tak głęboko w rozum i uczucie, jak ja je odczuwam, narody współzawodniczyłyby o to by posiadać taki klejnot. Praga powinna tego cennego człowieka zatrzymać — ale także wynagrodzić, ponieważ bez tego smutna jest historia wielkich geniuszy i mało daje potomności zachęty do dalszych dążeń. Dlatego niestety tak wiele obiecujących talentów nie rozwija się. Gniewa mnie, że ten j e d y n y Mozart jeszcze nie jest zaangażowany przy dworze cesarskim czy królewskim!

Joseph Haydn — 1787

Z chwilą gdy Północ wydała Mozarta, my z Południa zostaliśmy pobici na naszym własnym polu, gdyż ten człowiek wznosi się ponad oba narody, łącząc w sobie cały czar melodii włoskiej i całą głębię harmonii niemieckiej.

Gioacchino Rossini

Jeśli Beethoven jest czasem niejasny i niejednorodny, to przyczyną tego nie należy szukać w jego nieco dziwnej oryginalności, którą mu się zaszczytnie przypisuje; Beethoven lekceważył sobie nieśmiertelne zasady. Mozart nigdy. Każda z części jego utworu ma swoją własną linię rozwoju, która będąc w całkowitej harmonii z innymi częściami, tworzy melodię i idzie za nią bezbłądnie. To właśnie jest kontrapunkt, punto contrapunto.

Fryderyk Chopin

Mozarta nie tylko lubię, ale ubóstwiam go. (...) Prawda, że Mozart nie sięga tak głęboko, jak Beethoven. Rozmach jego nie jest tak szeroki, tak jak i w życiu pozostał do końca swych dni tylko bez-troskim dzieckiem, podobnie i w muzyce jego nie ma subiek-tywnego tragizmu, tak silnie i potężnie przejawiającego się w Beethovena... Do tego stopnia kocham muzykę Mozarta, że w tej chwili, gdy piszę, chce mi się płakać ze wzruszenia i unie-sienia.

Piotr Czajkowski

Niemal bezpośrednio [po Bachu] pojawia się cudowne zjawisko — Mozart, który doprowadził do doskonałości i absolutnego ideału melodię głosu ludzkiego. Nazwałbym ją platońską «ideą» i «pra-obrazem». Nie można jej ani dostrzec okiem, ani ogarnąć umy-słem. Tę największą świętość można tylko przeczuć sercem, któ-remu ucho pomaga ją chłonąć.

Richard Strauss

Dzieło dramatyczne tego wielkiego kompozytora zostało mi (...) źle podane w swojej całości, i dopiero wiele lat później, dzięki mniej niesprzyjającym okolicznościom, mogłem smakować jego urok i czarowną doskonałość. Cudowne piękności kwartetów, kwintetów i kilku sonat pierwsze obudziły we mnie kult dla anielskiego geniusza, którego czystość skazić mogło w kilku miejscach jedynie obcowanie, nazbyt dobrze stwierdzone, z Włochami i nauczycie-lami kontrapunktu.

Hector Berlioz

Francuska komedia Pierre Beaumarchais *Wesele Figara*, wykonana po raz pierwszy w r. 1784 w Paryżu z powodzeniem sensacyjnym, była tak śmiałą krytyką ustroju feudalnego i rodowych przywilejów, że Napoleon nazwał ją „rewolucją już w toku”. Ze względu na jej rewolucyjność zabroniono wystawienia komedii w Wiedniu, jednak po dłuższych staraniach cesarz zezwolił Lorenzowi da Ponte na wystawienie sztuki w postaci opery włoskiej. Mozart przedstawił cesarzowi gotowe libretto Lorenza da Ponte wraz ze szkicami kompozycji. Libretto zostało pozbawione żądła politycznego i wraz ze szkicami Mozarta zyskało przychylność monarchy, który nawet zaopiekował się wystawieniem *Wesela Figara* i bronił kompozytora przed intrygami jego włoskich konkurentów. W ciągu pół roku Mozart ukończył kompozycję swej mistrzowskiej komedii muzycznej. Wiedeńska premiera, która odbyła się 1 maja 1786 r. miała wielki sukces, ale w ciągu kilku następnych miesięcy wiedeńczycy zubożyli dla opery, którą w tymże roku wystawił teatr operowy w Pradze. Ogromna popularność *Wesela Figara* zapoczątkowała w Pradze kult Mozarta. Najważniejszym tego kultu skutkiem i przejawem była prapremiera opery Mozarta *Don Giovanni (Don Juan)*, zamówionej przez Pragę po wystawieniu i sukcesie *Wesela Figara*.

Karol Stromenger,
Przewodnik operowy,
Iskry, Warszawa 1959

REALIZATORZY

ANDRZEJ STRASZYŃSKI
Kierownictwo muzyczne

ADAM HANUSZKIEWICZ
Inscenizacja i reżyseria

MARIUSZ CHWEDCZUK
Dekoracje

XYMENA ZANIEWSKA-CHWEDCZUK
Kostiumy

LEON ZABOROWSKI
Kierownictwo chóru

ADAM JASIŃSKI
PAWEŁ PRZYTOCKI
Współpraca muzyczna

MAGDALENA CWENÓWNA
Współpraca reżyserska

Asystent reżysera — Leonard Katarzyński,
Waldemar Stańczuk

Asystent scenografa — Bożena Smolec-Błaszczuk

Inspicjenci: Alicja Derkacz, Urszula Rybicka,
Andrzej Koperwas

Pianiści korepetytorzy: Elżbieta Zwierzchowska,
Nadieżda Pawlak,
Ewa Szpakowska,
Iwona Wierucka

Dyrygenci chóru: Elżbieta Kwiecień, Lajla Zaborowska,
Henryk Karpiński

OBSADA

- Hrabia Almaviva — TADEUSZ JĘDRAS
ANDRZEJ KOSTRZEWSKI
KRZYSZTOF LESZCZYŃSKI
ANDRZEJ NIEMIEROWICZ
- Hrabina — DELFINA AMBROZIAK
MONIKA CICHOCKA
JOANNA CORTÉS
EWA KARAŚKIEWICZ
DANUTA PAZIUKÓWNA-ZIPSER
(gościnnie)
- Zuzanna,
jej pokojówka — SYLWIA MASZEWSKA
MAŁGORZATA PAWLAK
ELŻBIETA WALASZCZYK
JOANNA WOŚ
- Figaro,
pokojowiec Hrabiego — LEONARD KATARZYŃSKI
ZBIGNIEW MACIAS
PIOTR MICIŃSKI
WŁODZIMIERZ ZAŁEWSKI
- Cherubin,
paż — MAŁGORZATA BOROWIK
EWA SZYMKIEWICZ
PIOTR ŁYKOWSKI
DARIUSZ GWIDON PARADOWSKI
- Marcelina,
klucznica — JADWIGA MIRECKA
ALICJA PAWLAK
JOLANTA ZIELIŃSKA
- Basilio,
nauczyciel śpiewu — JAN KUNERT
WIESŁAW PIETRZAK
JERZY WOLNIAK
- Don Curzio,
sędzia — DARIUSZ STACHURA
JERZY WOLNIAK
- Bartolo,
lekarz — RYSZARD CZOGAŁA
KAZIMIERZ KOWALSKI
ZDZISŁAW KRZYWICKI
- Antonio, ogrodnik — EUGENIUSZ NIZIOŁ
- Barberina,
jego córka — HANNA KLIMCZAK
MARIA SZCZUCKA

Klawesyn: Elżbieta Zwierzchowska, Nadieżda Pawlak

CHÓR • ORKIESTRA

Dyrygent — ANDRZEJ STRASZYŃSKI

Przerwa po drugim akcie — 20 minut

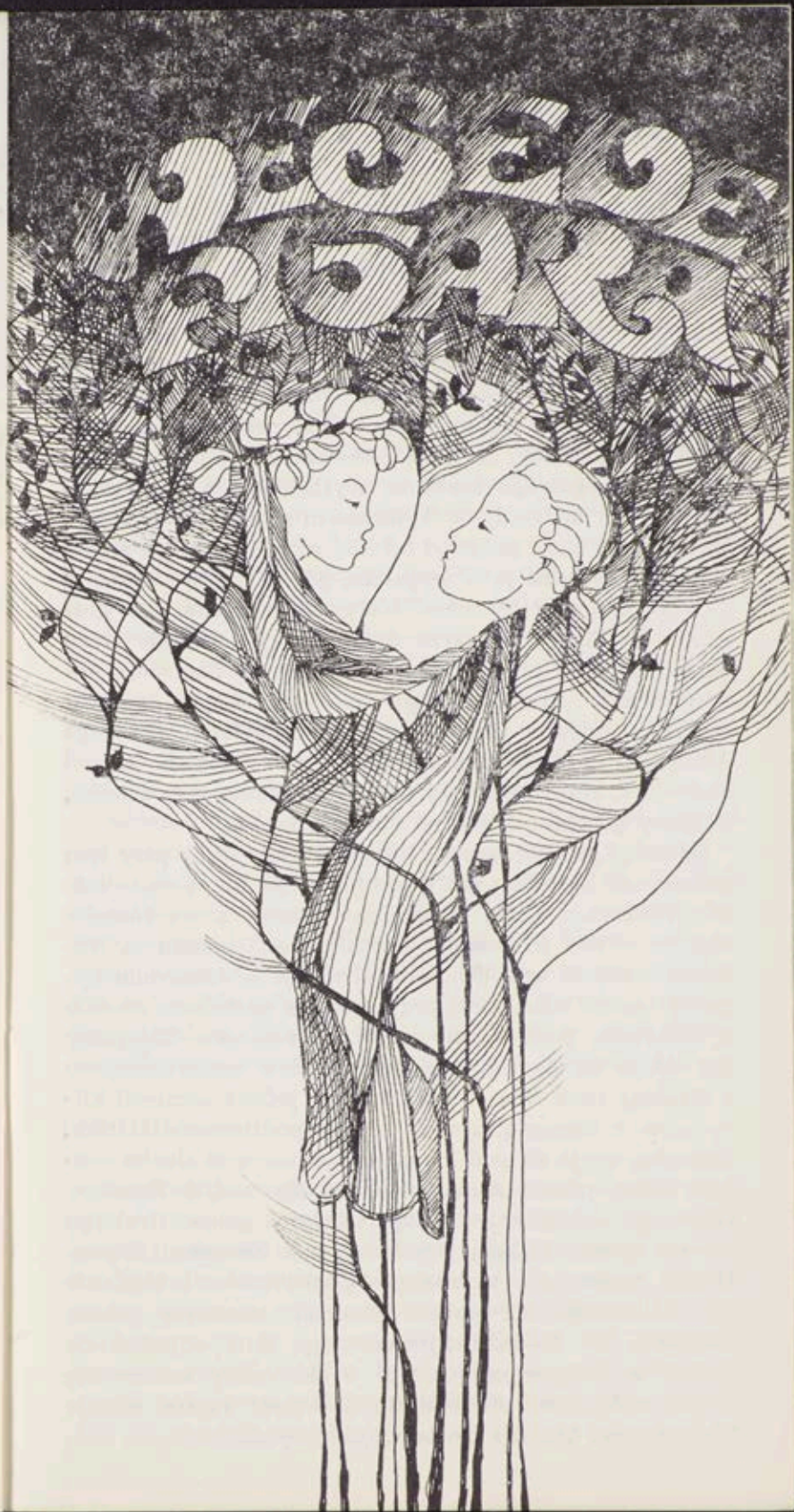

KRONIKA ŻYCIA WOLFGANGA AMADEUSA MOZARTA

- 1756 — Dnia 27 stycznia przychodzi na świat w Salzburgu Joannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus (Amadeus) Mozart, siódme dziecko Leopolda Mozarta, skrzypka salzburskiej kapeli księcia arcybiskupa.
- 1761 — Pierwsze próby kompozytorskie Wolfganga Amadeusa Mozarta.
- 1762 — Podróż Leopolda Mozarta z Wolfgangiem i jego siostrą Marią Anną do Monachium i Wiednia, gdzie „cudowne dzieci” odniosły sukces występując na dworze cesarskim i w domach arystokracji.
- 1763 — Podróż rodziny Mozartów do Paryża — występy na dworze francuskim.
- 1764 — W Paryżu wychodzą w druku pierwsze sonaty. Rodzina Mozartów odbywa podróż artystyczną do Londynu.
- 1765 — Podróż do Hagi. W Holandii powstają wariacje, sonaty i symfonie.
- 1766 — Powrót do Salzburga. Mozart rozpoczyna studia techniki kompozytorskiej na podstawie *Gradus ad Parnassum Fuxa*.
- 1768 — Pierwsze wykonanie śpiewogry „Bastien und Bastienne”.
- 1769 — Wykonanie pierwszej opery buffa „Udana naiwność” (*La finta semplice*). Mozart zostaje mianowany koncertmistrzem kapeli arcybiskupiej. Dla tej kapeli komponuje muzykę kościelną. Tworzy także serenady i tańce.

- 1770 — Podróż po Włoszech. W Rzymie Mozart otrzymuje order od papieża. W Mediolanie premiera opery „Mitriadate, ré di Ponto”.
- 1772 — Wystawienie w Mediolanie opery „Lucio Silla”.
- 1775 — Duży sukces w Monachium opery buffa „Mniemana ogrodniczka” (*La finta giardiniera*).
- 1777 — Scysje z arcybiskupem Hieronimem Colloredo. Mozart składa prośbę o zwolnienie ze służby. Wyjazd do Paryża przez Monachium i Mannheim. Poznanie Alojzy Weber.
- 1778 — Powrót do Salzburga. Zerwanie z Alojzą Weber.
- 1779 — Mozart ponownie obejmuje stanowisko w orkiestrze arcybiskupiej.
- 1781 — Komponuje operę „Idomeneo, król Kreta” (*Idomeneo, ré di Creta*). Brutalne traktowanie przez H. Colloredo powoduje ostateczne wycofanie się Mozarta ze służby na dworze w Salzburgu. 16 marca Mozart przybywa do Wiednia, gdzie pozostaje — z małymi przerwami — do końca życia.
- 1782 — W lipcu premiera opery „Urowadzenie z seraju” (*Die Entführung aus dem Serail*). 4 sierpnia ślub Mozarta z Konstancją Weber.
- 1785 — Początki przyjaźni z Haydnem.
- 1786 — Premiera opery „Dyrektor teatru” (*Der Schauspieldirektor*). 1 maja premiera „Wesela Figara” (*Le nozze di Figaro*).
- 1787 — Mozart uzyskuje tytuł cesarskiego kompozytora (*Kammerkomponist*). 29 października premiera opery „Don Juan” (*Don Giovanni*) w Pradze.
- 1788 — Wiedeńska premiera „Don Juana”.
- 1790 — 26 stycznia prapremiera opery „Cosi fan tutte”. We wrześniu podróż do Frankfurtu, gdzie na koncercie kompozytorskim Mozart wykonuje utwory „koronacyjne” na cześć Leopolda II.
- 1791 — W marcu początek współpracy z Emanuelem Schikanederem nad operą „Czarodziejski flet”. W lipcu Mozart przyjmuje zamówienie na skomponowanie „Requiem”. 30 września premiera „Czarodziejskiego fletu”.
W nocy z 4 na 5 grudnia Mozart umiera. Zostaje pochowany we wspólnej mogile dla ubogich na cmentarzu St. Marx.

TREŚĆ LIBRETTA

AKT I

Sprytny Figaro, niegdyś sewilski cyrulik, a obecnie pokojowiec Hrabiego Almavivy, ma poślubić Zuzannę, służącą Hrabiny. Jednak Hrabia, który sam chciałby nawiązać romans z piękną dziewczyną, pozornie zgadzając się na ten związek, zamierza jednocześnie, niby w dowód łaski i szczególnego zaufania, wysłać Figara z sekretną misją — aż do Londynu. Tymczasem zjawia się w zamku Marcelina; Figaro pożyczył od niej niegdyś znaczną sumę, obiecując poślubić ją w wypadku, gdyby nie był w stanie zwrócić długu w terminie. Teraz zgłasza ona swe pretensje do Figara, w czym sekunduje jej dzielnie stary doktor Bartolo; pragnie on zemścić się na Figaro za pokrzyżowanie dawnych jego matrymonialnych planów względem pięknej Rozyny, obecnie małżonki Hrabiego Almavivy, a z drugiej strony pragnie uwolnić się od Marceliny, która zostawszy przed laty matką jego dziecka, mogłaby go obecnie zmusić do małżeństwa.

Sytuację gmatwa jeszcze młody, przystojny, a przy tym nadmiernie kochliwy paż Cherubin. Jego zaloty do miłutkiej Barberiny, córki ogrodnika Antonia, która również wpadła w oko Hrabiemu, jego strzelanie oczami za Zuzanną, wreszcie wzdychanie do Hrabiny, są Almavivie wyraźnie nie na rękę, toteż przyłapawszy pazia sam na sam z Barberiną, postanawia usunąć go z zamku. Strapiony paż udaje się do Zuzanny, by prosić o wstawiennictwo u Hrabiny (aria *Non so più*). Ledwie jednak zamienił kilka słów z Zuzanną, zjawia się niespodziewanie Hrabia. Cherubin kryje się pod krzesłem i mimo woli słucha czułych słów, jakimi Almaviva stara się usidlić Zuzannę. Gdy jego schronienie zostaje odkryte, gniew Hrabiego nie ma granic. Ublągany jednak przez Zuzannę i Figara Hrabia zgadza się przebaczyć Cherubinowi i zamienia wyrok banicji na... patent oficerski, stawiając jednak warunek, by Cherubin jeszcze tego dnia odjechał do pułku, w którym ma służyć. I akt opery kończy się słynną arią (*Non più andrai*), w której Figaro maluje Cherubinowi blaski i cienie wojskowej służby.

AKT II

Hrabina prosi bożka miłości Amora, by powrócił jej serce zaniedbującego ją coraz bardziej, a zarazem dręczącego ją wciąż bezpodstawną zazdrością małżonka (aria *Porgi amor*). Przybywa Zuzanna i Figaro, który odkrył już całą sprytną intrygę Hrabiego, i teraz wspólnie z Hrabinią planują podstęp: Zuzanna naznaczy Hrabiemu schadzki w parku wieczorem, a zamiast niej zjawi się przebrany w szaty niewieście Cherubin. Gdy sprawa się wyda, Hrabia, by uniknąć śmieszności, będzie musiał dać zezwolenie na rychły ślub Figara z Zuzanną. Przybywa Cherubin i pouczony o swej roli, zaczyna przebierać się w suknie Zuzanny (aria Cherubina *Voi che sapete*). Wtem słyhać pukanie do drzwi — to przybywa zazdrosny o żonę Hrabia. Przerażony Cherubin kryje się w alkowie, niestety potrafił jakiś sprzęt, co wzbudza podejrzenie Hrabiego. Ponieważ Hrabina wzbrania się otworzyć drzwi do alkowy, Almaviva podąża po narzędzia ślusarskie, zabierając żonę, by nie mogła wypuścić domniemanego kochanka. W porę zjawia się Zuzanna: uwalnia Cherubina i sama zamyka się w alkowie, paż zaś przez okno wyskakuje do ogrodu. Gdy Hrabia wraca i zabiera się do wyważenia drzwi, z alkowy wychodzi... Zuzanna. Hrabia już gotów jest przeprosić żonę za niesłuszne podejrzenie, gdy zjawia się ogrodnik Antonio i skarży się, że ktoś wyskakując przez okno z pokoju Hrabiny podeptał mu rosnące tam kwiaty. Wprawdzie Figaro bierze winę na siebie, niemniej jednak Hrabia znowu wietrzy podstęp. Przybywa Marcelina w towarzystwie Bartola i Basilia, by nalegać na Figara o zwrot długu albo — ślub. Ponieważ Figaro odmawia, Hrabia wyznacza rozprawę sądową.

AKT III

Zuzanna powiadamia Hrabiego, iż może nocą spotkać się z nim w ogrodzie. Almaviva jest uszczęśliwiony, jednak podsłuchane przypadkiem jakieś nieostrożne słówko Figara budzi w nim podejrzenie, że Zuzanna w gruncie rzeczy zamierza tylko zdrwić z niego. Dręczy Hrabiego zarówno zazdrość o szczęśliwego Figara, jak i głęboko zraniona miłość własna. Spodziewa się wziąć odwet na swym pokojowcu podczas zapowiedzianego procesu (aria *Hai già vinta la causa*).

Przewód sądowy nie wypada jednak po myśli Hrabiego. Okazuje się bowiem, że Figaro jest właśnie zaginionym dzieckiem Marceliny i Bartola, wobec czego oczywiście upadają pretensje Marceliny, szczęśliwej z odzyskania syna. Hrabia łudzi się jeszcze, że pozyska względy Zuzanny, Hrabina znów pragnie raz na zawsze pohamować niewiernego męża. Postanawia przebrać się w szaty Zuzanny i udać się na schadzke, by zdemaskować i ośmieszyć Hrabiego. Zuzanna na polecenie Hrabiny pisze odpowiedni liścik i doręcza go Hrabiemu w momencie, gdy do Hrabiny przybyły tłumnie wiejskie dziewczęta, by prosić ją o wzięcie udziału w zabawie. Ogrodnik Antonio demaskuje ukrytego wśród nich Cherubina. Hrabia chce przykładowo ukarać zuchwalca, lecz nie może tego uczynić i musi nawet dać zgodę na jego małżeństwo z Barberiną, która oto publicznie przypomina Hrabiemu, że kiedyś, zalecając się do niej, obiecywał spełnić każde jej życzenie.

AKT IV

Hrabina z Zuzanną nie powiadomiły niestety o swych planach Figara, który wyszedł, że Zuzanna potajemnie doręczyła Hrabiemu jakiś liścik. W jego sercu budzi się zazdrość, a utwierdza ją jeszcze spotkanie Barberiny szukającej szpilki, którą list był spięty i którą z rozkazu Hrabiego ma oddać Zuzannie (*arietta L'ho perdutta mia meschina*). Postanawia zatem Figaro udać się również na schadzke, by dać nauczkę Hrabiemu i zemścić się na Zuzannie.

Podczas nocnej sceny w ogrodzie następuje seria zabawnych nieporozumień: Hrabia bierze własną żonę za Zuzannę, Figaro znów Zuzannę za Hrabinę, której przez zemstę czyni miłosne wyznania. Gdy sytuacja wreszcie się wyjaśnia, skruszony Hrabia błaga żonę o przebaczenie, aby zaś położyć kres plotkom, daje wreszcie upragnione zezwolenie na ślub Zuzanny i Figara.

SEZON 1987/88

PREMIERA 7 maja 1988

W programie wykorzystano następujące źródła:

Berlioz Hector, Z pamiętników, PWM, 1966

Dulęba Władysław, Chopin, PWM, 1974

Deutsch Otto E., Mozart. Die Dokumente seines Lebens,
Deutscher Verlag für Musik, Leipzig 1961

Einstein Alfred, Mozart. Człowiek i dzieło, PWM, 1975

Krause Ernst, Ryszard Strauss. Człowiek i dzieło,
PWM, 1983

Sandelewski Wiarosław, Rossini, PWM, 1967

Swolkień Henryk, Piotr Czajkowski, PLW, 1976

Rysunki — JANINA DZIKOWSKA-NAJDER

Redakcja programu — Elżbieta Włodarczyk

Redakcja techniczna — Leszek Sochaczewski

TEATR WIELKI W ŁODZI

Plac Dąbrowskiego, 90-249 Łódź

Telex 884500 TWY PL

Kasy Teatru czynne codziennie w godz. 12.00—19.00,
tel. 33-77-77, 33-99-60.

Przedprzedaż biletów odbywa się codziennie z wyjątkiem
niedziel i świąt na 15 dni naprzód. Bilety można rezer-
wować telefonicznie. Zamówienia zbiorowe przyjmuje
Biuro Obsługi Widzów, tel. 33-31-86, 33-99-60 w. 122.

Wydawca — Teatr Wielki w Łodzi

Nakład II — 5.000 egz.

Cena — 1000 zł

Druk — Oficyna Drukarska, Łódź, ul. Zielona 50

RESTAURACJA TEATRU WIELKIEGO

„O R F E U S Z”

ul. Narutowicza 43

oferuje:

— śniadania, obiady, kolacje

— bankiety, przyjęcia

Czynna codziennie w godzinach 12.00—24.00

Zapraszamy

Żyjemy
w ciekawych czasach.

Ale chwilami
trzeba od nich odpocząć.

„Ruch Muzyczny” przeniesie Cię
w krąg problemów odmiennych,
choć równie współczesnych.

Odpoczywaj, czytając
„Ruch Muzyczny”!

